

# **МЕТОДОЛОГІЯ СТВОРЕННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ МАПИ ВЗАЄМОДІЇ ВЛАДИ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В РЕГІОНІ**

Лебідь А.Є., доктор філос. наук, професор, професор  
кафедри психології, політології та соціокультурних технологій  
Сумського державного університету

Линок Н., студент Сумського державного університету  
(Україна)

В Україні розвиток демократичних процесів, впровадження демократичних цінностей, зокрема щодо участі громадян та інститутів громадянського суспільства в процесах формування та реалізації державної політики, відіграє значну роль у розбудові громадянського суспільства та спроможних громад.

З розвитком інформаційно-комунікаційних технологій розширилися можливості участі громадян у процесі державного управління через активне застосування інструментів електронної демократії, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій в демократичних процесах і яка зорієнтована на задоволення потреб громадян та розвиток громадянського суспільства.

Електронна демократія через залучення громадян та інститутів громадянського суспільства до місцевого самоврядування дає змогу посилити громадську участь, ініціативність та залучення громадян на місцевому рівні до публічного життя; поліпшити прозорість процесу прийняття рішень, а також підзвітність владних інституцій на місцях; покращити зворотній зв'язок суб'єктів владних повноважень на звернення громадян; сприяти публічним дискусіям та привертати увагу громадян до процесу прийняття рішень.

Нормативно-правова база розвитку електронної демократії в Україні:

1. Концепція розвитку електронної демократії в Україні 2017 р.
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. №797-р «Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації»
3. Указ Президента України від 31 липня 2000 р. №928 «Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні»
4. Указ Президента України від 17 травня 2001 р. №325 «Про підготовку пропозицій щодо забезпечення гласності та відкритості діяльності органів державної влади»
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 04 січня 2002 р. №3 «Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади»

6. Наказ Державного комітету інформаційної політики, телебачення і радіомовлення України та Державного комітету зв'язку та інформатизації України від 25 листопада 2002 р. №327/225 «Порядок функціонування веб-сайтів органів виконавчої влади»

7. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р.

8. Закон України «Про звернення громадян» від 2 жовтня 1996 р. та інші.

Чинним законодавством України створюються умови для розвитку електронної демократії та урядування, реалізації громадянами конституційних прав на участь в управлінні державними справами і на вільний доступ до інформації про діяльність органів місцевої влади, забезпечення гласності та відкритості їх діяльності.

Крім того, чинним законодавством визначено особливості організації та функціонування офіційних веб-сайтів органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, унормовано оприлюднення на офіційному веб-сайті інформації за розділами:

1) інформаційний розділ, основне призначення якого полягає в наданні інформації;

2) комунікаційний розділ, основне призначення якого одержання інформації від користувача та надання відповіді на неї після первинної її обробки у вигляді сторінки;

3) обов'язковий розділ, наявність якого обумовлена вимогами чинного законодавства.

В контексті очевидних вимог сьогодення та на виконання приписів і норм законодавства нами була розроблена методологія моніторингу механізмів та інструментів громадської участі через створення інтерактивної мапи взаємодії органів місцевої влади та територіальних громад Сумської області.

Практика засвідчує, що найбільш актуальними інструментами електронної демократії на місцевому рівні на сьогодні є: електронні звернення, електронні петиції, бюджети участі, ресурси для оприлюднення наборів даних у формі відкритих даних, діяльність консультативно-дорадчих органів та ін.

Зважаючи на це, розроблена інтерактивна мапа механізмів взаємодії органів місцевої влади та територіальних громад Сумської області, містить інформацію про наявність чи відсутність в громадах інструментів такої взаємодії та учасництва:

1. Громадські слухання.
2. Громадський бюджет.
3. Електронні звернення.
4. Електронні петиції.
5. Консультативно-дорадчі органи.

Крім того, мапа містить такий маркер, як «Успіхи розвитку», індикатором якого є наявність чи відсутність в громадах додаткових можливостей та ініціатив влади, що сприяють посиленню участі громадян в процесах управління (конкурси проектів, моніторинг громадської думки тощо); а також «Додаткові ресурси», індикаторами якого є наявність чи відсутність в громадах організацій-партнерів,

інших стейкхолдерів, які сприяють утвердженню та підтримці громадських ініціатив на шляху розбудови громадянського суспільства та спроможних громад.

Основоположним для створення інтерактивної мапи став моніторинг офіційних сайтів територіальних громад з метою оцінити ступінь їх інформаційної відкритості та наповненості щодо основних розділів, визначених цією методикою.

Основні завдання моніторингу офіційних веб-сайтів щодо дотримання органами місцевого самоврядування вимог чинного законодавства щодо розвитку електронної демократії:

- визначення загального рівня прозорості та відкритості в діяльності органів місцевої влади;
- визначення рівня доступності рішень органів місцевої влади;
- підвищення рівня відкритості та прозорості в діяльності органів місцевої влади;
- визначення рівня доступності інформації про інструменти громадської участі та взаємодії з владою в територіальних громадах.

Загалом моніторингом було охоплено 51 територіальна громада Сумської області. Проведений моніторинг і мапування інструментів взаємодії влади та територіальних громад за його результатами дозволив ранжувати територіальні громади регіону за такими критеріями: «низький рівень» – інформація на офіційних сайтах майже відсутня; «середній рівень» – інформація на офіційних сайтах представлена не в повному обсязі; «високий рівень» – інформація на офіційних сайтах представлена в повному обсязі.

Ознайомитися із результатами моніторингу можна за посиланням на інтерактивну мапу:

<https://www.google.com/maps/d/u/0/edit?mid=1ns4Ce4msV2vnWaAlGSZZZju7N0SZWdp0&ll=51.83780749271122%2C33.98491966174393&z=8>

### **Література**

1. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». [Електронний ресурс]. Режим доступу. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Закон України «Про звернення громадян». [Електронний ресурс]. Режим доступу. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Концепція розвитку електронної демократії в Україні. [Електронний ресурс]. Режим доступу. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80#Text>
4. Лебідь А.Є., Назаров М.С. Інструменти та механізми взаємодії влади і громадськості. – Суми: Вид-во СумДУ, 2021. – 92с.